

οι φίλοι του μουσείου

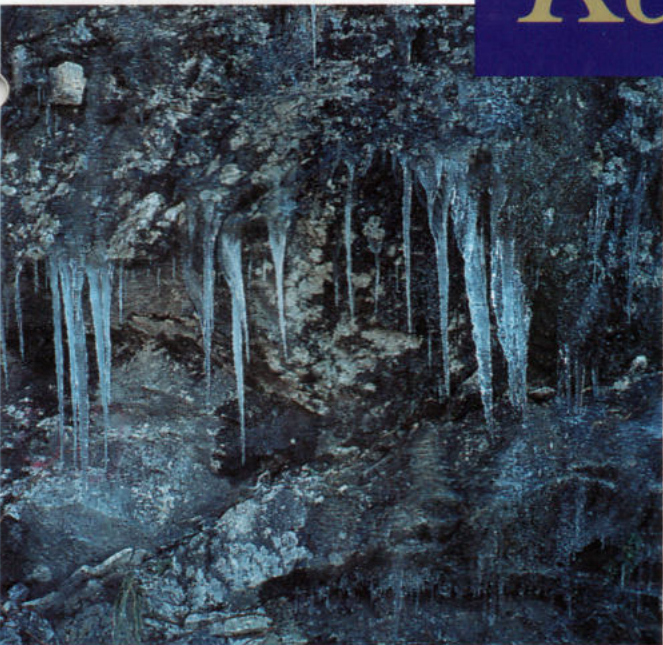

Έτος ιδρύσεως 1978

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας

Καλή Χρονια

Φότο: Α.Κ. - Μ

Χορηγός τεύχους μέλος μας που παραμένει ανώνυμο

Μουσείο και Φίλοι

Γίνεσαι «φίλος» με κάποιον, όταν του αναγνωρίζεις αξίες που σέβονται και εκτιμάς. Όταν μάλιστα η «φιλία» προέρχεται από ελεύθερη και ανιδιοτελή επιλογή, τότε η σχέση αυτή είναι μακρόχρονη και σταθερή. Τα Μουσεία –που η πλούσια σε πολιτισμό χώρα μας διαθέτει σε αφθονία– είναι ιδρύματα που διαπνέονται από υψηλές αξίες. Είναι ταγμένα στην υπηρεσία της κοινωνίας και κύριος στόχος τους είναι η εκπαίδευση και η πολιτιστική ανάπτυξη των επισκεπτών τους.

Ήταν λοιπόν φυσικό να αποτελέσουν πόλο έλξης ανθρώπων με ανήσυχο πνεύμα, από τους οποίους δημιουργήθηκαν «Οι Φίλοι», σωματεία με σκοπό την υποστήριξη του έργου τους.

«Οι Φίλοι» των Μουσείων είναι θεσμός που φαίνεται να ήρθε στην Ελλάδα από το εξωτερικό. Στη χώρα μας το πρώτο σωματείο «Φίλων» ήταν του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών. Ιδρύθηκε στη δεκαετία του '30. Στη διάρκεια του πολέμου διέκοψε τη δραστηριότητά του για να ξαναρχίσει αμέσως μετά και να τη διατηρήσει μέχρι και σήμερα. Το Μουσείο Μπενάκη, το Ιστορικό Μουσείο, η Γεννάδιος Βιβλιοθήκη ήταν από τα πρώτα ιδρύματα που απέκτησαν σωματεία «Φίλων».

Σήμερα, σε μια εποχή οικονομικής λιτότητας και περιορισμένων παροχών από το κράτος, ο θεσμός των «Φίλων» έχει επεκταθεί σε όλα σχεδόν τα ιδρύματα και αποτελεί πολύτιμο αρωγό για την επίτευξη των σκοπών τους.

Η ίδρυση του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας ήρθε να καλύψει ένα σημαντικό κενό που υπήρχε σε σχέση με τη συστηματική παρουσίαση και μελέτη της Ελληνικής Φύσης.

Σήμερα με την επέκτασή του στο καινούριο Κέντρο Γαία, γίνεται πόλος έλξης και προβληματισμού για το περιβάλλον και για τα μέτρα εκείνα που πρέπει να ληφθούν για τη διάσωσή του.

Ο αείμνηστος Άγγελος Γουλανδρής το 1992 σε ένα λόγο του είπε, ότι η σύγχρονη άποψη που επικρατεί σε σχέση με το ρόλο των Μουσείων είναι: «Πίσω από τις βιτρίνες του να εκτίθενται όχι μόνο αντικείμενα αλλά και ιδέες». Ιδέες που δεν έχουν να κάνουν μόνο με την ποιότη-

τα της ζωής μας, αλλά και μ' αυτή την ίδια την ύπαρξη μας, μια και τα περιβαλλοντικά προβλήματα έχουν γίνει πια ασφυκτικά και απειλούν να αφανίσουν ολοκληρωτικά τον πλανήτη μας.

Οι «Φίλοι» του δικού μας Μουσείου είναι μέλη της κοινωνίας μας που ασπάζονται τις ίδιες ιδέες και διακατέχονται από τις ίδιες ανησυχίες.

Ιδρύθηκαν το 1978, από μια ομάδα 30 περίπου ατόμων, τα οποία είχαν γνωρίσει από κοντά το Μουσείο, τους ιδρυτές και τους συνεργάτες του, με βασικό σκοπό τη συμπαράσταση και την υποστήριξη

του Μουσείου στην επίτευξη των στόχων του. Πρόεδρος του πρώτου ΔΣ ήταν και η σημερινή μας πρόεδρος κ. Φρόσω Πηλαβάκη. Το ΔΣ του σωματείου μας αποτελείται από έξι μέλη που εκλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια και από ένα ακόμη μέλος την κ. Μαριάννα Delamotte, που ήταν πάντα και εξακολουθεί να είναι ο σύνδεσμος του σωματείου μας με το Μουσείο.

Εικοσιδύο χρόνια μετά μπορούμε με ββαιότητα να πούμε ότι η πρώτη ομάδα των Φίλων έθεσε γερά θεμέλια. Ο αριθμός των μελών παρουσίασε διαχρονικά συνεχή αύξηση για να φθάσει τα 600 την πρώτη δεκαετία και να ξεπεράσει τα 1.500 σήμερα. Λίγο αργότερα, το 1985 δημιουργήθηκε και η Παρέα των μικρών μας Φίλων, στην οποία έχουν γραφτεί μέχρι σήμερα γύρω στα 1.400 παιδιά.

Μέσα σ' αυτό το χρονικό διάστημα οι Φίλοι:

- Εκδίδουν ανελλιπώς τριμηνιαίο έντυπο που διανέμεται στα μέλη και σε πολλά ακόμη πρόσωπα.

- Οργανώνουν διαλέξεις με διακεκριμένους επιστήμονες για θέματα που αφορούν τη φύση και την οικολογία.

- Διοργανώνουν οικοτουριστικές εκδρομές σε εθνικούς δρυμούς και περιοχές με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος.

- Είναι οι μόνοι Φίλοι μουσείου που εκτελούν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για παιδιά.

- Έχουν κατασκευάσει και διακινούν δύο φορητά εκπαιδευτικά πακέτα, τις γνωστές μουσειοσκευές.

- Διοργανώνουν επί δύο χρόνια στον κήπο του μουσείου έκθεση βιβλίου με θέματα οικολογικά.

Ελπίζουμε με τις δραστηριότητες αυτές οι Φίλοι να έχουν φανεί αντάξιοι των ιδρυτικών τους στόχων.

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε το Μουσείο που μας στεγάζει γιατί με το κύρος και την αίγλη που εκπέμπει μας παρέχει τη δυνατότητα να πραγματοποιούμε αυτές τις δραστηριότητες.

Ευχαριστούμε όλους τους αφοσιωμένους εθελοντές μας που με τη σταθερή συμμετοχή τους και την υπεύθυνη εργασία τους μας έχουν βοηθήσει να επιτύχουμε όλα όσα προαναφέρθηκαν.

Η επέκταση του Μουσείου στο νέο Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης το «Γαία» μας ανοίγει καινούριες δυνατότητες αλλά και υποχρεώσεις για μελλοντικές δράσεις.

Ευχόμαστε το σωματείο μας «Οι Φίλοι του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας» να σταθεί ικανό να ανταπεξέλθει στις καινούριες αυτές υποχρεώσεις και να συνεχίσει το δημιουργικό έργο του για πολλά ακόμη χρόνια.

Μαρίνα Μακρίδου

Το κείμενο αυτό εκφωνήθηκε από την αντιπρόεδρο των Φίλων κ. Μαρίνα Μακρίδου-Μαλλούχου, την πρώτη ημέρα του Σεμιναρίου κατάρτισης στελεχών υποδοχής και ξενάγησης ομάδων στο Μουσείο και στο Κέντρο Γαία, που έγινε από τις 26/11 έως τις 8/12/99. Εκτενέστερη αναφορά στο σεμινάριο θα γίνει σε επόμενο τεύχος.

Ανοίγοντας τους ασκούς του Αιόλου

Η φίλη μας η Αλεξάνδρα μας έστειλε από την Κίμωλο μια ενδιαφέρουσα ιστορία για να πει σ' εμάς και σ' εσάς ότι δεν είναι δυνατόν να τα ξέρουμε όλα ούτε να χρησιμοποιούμε τα πάντα. Μπορούμε να χρησιμοποιούμε μόνο αυτά που έχουμε μάθει να χρησιμοποιούμε, και να ξέρουμε μόνο αυτά που πραγματικά μάθαμε.

Κατά την Οδύσεια, ο Αίολος, ο ταμίας των ανέμων, φιλοξένησε τον Οδυσσέα* για 30 μέρες, τον καθόδηγησε για το ταξίδι του γυρισμού και του παρέδωσε για ασφάλεια τους ανέμους κλεισμένους μέσα σ' ένα σακί από τομάρι εννιάχρονου βοδιού, που το έδεσε με ασημένιο νήμα.

Όταν όμως κατά το ταξίδι οι σύντροφοι του Οδυσσέα, περίεργοι και διψασμένοι για πλούτη, άνοιξαν κρυφά το σακί, οι άνεμοι όρμησαν στο πέλαγος και έσπρωξαν το καράβι πίσω στην Αιολία. Ο Αίολος τότε αρνήθηκε στον Οδυσσέα και τους συντρόφους του κάθε άλλη βοήθεια, λέγοντάς τους ότι ήταν καταραμένοι από τους θεούς.

Χίλιες και Μία Νύχτες

Απόσπασμα από την «Ψυχολογία του Διαλογισμού»

των Claudio Naranji και Robert Ornstein

...Μια μέρα ένας ψαράς, εγγονός ψαρά έριξε τα δίχτυα του και έπιασε το ίδιο μπουκάλι που είχε πιάσει ο παππούς του πριν πολλά - πολλά χρόνια. Το ακούμπησε στην άμμο και ήταν έτοιμος να το ανοίξει όταν μια σκέψη του ήρθε στο μυαλό. Ήταν μια συμβουλή που είχε ακούσει από τον πατέρα του, που την είχε και αυτός ακούσει από τον δικό του.

«Ο άνθρωπος μπορεί να χρησιμοποιήσει μόνο, ό,τι έχει μάθει να χρησιμοποιεί».

Έτσι όταν το τζίνι ξύπνησε από τον ύπνο του και φώναξε μέσα από το μέταλλο: «Γιε του Αδάμ, όποιος και αν είσαι άνοιξε το βούλωμα αυτής της μπουκάλας και ελευθέρωσε με γιατί είμαι ο Αρχηγός που ξέρει τα μυστικά των θαυμαστών συμβάντων», ο νεαρός ψαράς, που θυμόταν την προγονική παροικία, έβαλε προσεκτικά την μπουκάλια μέσα σε μια σπηλιά και έφυγε αναζητώντας τη συμβουλή ενός σοφού ανθρώπου.

Διηγήθηκε την ιστορία στον σοφό κι εκείνος του είπε: «Το γνωμικό σου είναι απόλυτα σωστό. Και ό,τι κάνεις πρέπει να το κάνεις μόνος σου. Πρέπει να γνωρίζεις όμως με ποιο τρόπο θα το κάνεις».

«Αυτό που θέλω να κάνω, είναι να ελευθερώσω το τζίνι για να μου δώσει τη θαυμαστή γνώση, βουνά από χρυσάφι, θάλασσες από σμαράγδια και όλα τα άλλα που τα τζίνια μπορούν να δώσουν».

«Δεν σκέφτηκες βέβαια, είπε ο σοφός, πως το τζίνι μπορεί να σε γελάσει όταν ελευθερωθεί, ή να στα δώσει και μετά να στα πάρει πίσω επειδή δεν θα 'χεις τρόπο να τα φυλάξεις. Άσχετα από ό,τι άλλο μπορεί να σου συμβεί όταν και αν κατέχεις τέτοια πράγματα, αφού ο άνθρωπος μπορεί

να χρησιμοποιήσει μόνο ό,τι έχει μάθει να χρησιμοποιεί».

«Τότε, τι πρέπει να κάνω;».

«Ζήτησε από το τζίνι ένα δείγμα από αυτά που μπορεί να σου προσφέρει. Ζήτησε έναν τρόπο να διαφυλάξεις αυτό το δείγμα και να το δοκιμάσεις. Ζήτησε γνώση και όχι πλούτη γιατί τα πλούτη, χωρίς τη γνώση είναι άχρηστα και προκαλούν πολλές αναστατώσεις».

Επειδή ο νέος ήταν ξύπνιος, γυρίζοντας στη σπηλιά είπε στο τζίνι: «Δεν πιστεύω ότι είσαι αυτό που λες και ότι έχεις τη δύναμη που ισχυρίζεσαι πως έχεις».

«Δεν με πιστεύεις; Τότε πώς μπορώ να σε πείσω;»

«Δίνοντάς μου μια απόδειξη. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις τη δύναμή σου μέσα από τα τοιχώματα του μπουκαλιού;»

«Ναι» παραδέχτηκε το τζίνι.

«Τότε δώσε μου την ικανότητα να μάθω την αλήθεια για το πρόβλημα που έχω στο μυαλό μου».

Αμέσως ο ψαράς απέκτησε συνείδηση της συμβουλής που του 'χε αφήσει ο παππούς του. Είδε ακόμα όλη τη σκηνή της απελευθέρωσης του τζίνι από το μπουκάλι και είδε και πώς θα μπορούσε να μεταφέρει στους άλλους τον τρόπο να κερδίσουν τέτοιες ικανότητες από το τζίνι.

Αλλά μαζί συνειδητοποίησε ότι δεν υπήρχε τίποτε άλλο που θα μπορούσε να κάνει.

Έτσι ο ψαράς έπιασε το μπουκάλι, και, όπως ο παππούς του, το ξανάριξε στον ωκεανό. Και πέρασε την υπόλοιπη ζωή του, εξηγώντας τους κινδύνους του «ανθρώπου που προσπαθεί να χρησιμοποιήσει αυτό που δεν έχει μάθει να χρησιμοποιεί»...

Ιδιοκτήτης:

«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ. 8083.289, 8015.870

Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη

© Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Διόρθωση κειμένων Αγγελική Βαρελλά

Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Φίλμς Εκτύπωση

λιθογραφείο "Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ"

Λ. Ηρακλείου 153 - Περισσός - τηλ. 2185756

Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.:200

η παρέα του μουσείου

Έτος ίδρύσεως 1978

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ο Γυπαετός

το μεγαλύτερο
αρπακτικό της

Ευρώπης που
“μακιγιάρεται”
και τρώει...
κόκαλα

Ο Γυπαετός στην Ελλάδα

του Μιχάλη Προμπονά*

Στο πλαίσιο του προγράμματος Life - Φύση 1998, το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία υλοποιούν πρόγραμμα με θέμα τη Διατήρηση και την Προστασία του Γυπαετού στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 1998 και θα ολοκληρωθεί στα τέλη Νοεμβρίου του 2001. Υλοποιείται σε 10 ορεινές περιοχές της χώρας που ανήκουν στο Δίκτυο «Φύση 2000», 7 στην Κρήτη (Όρη Σελίνου, Λευκά Όρη, Ασφένδου - Καλλικράτης, Ψηλορείτης, Κέδρος, Ασερούσια, Δίκτη) και 3 στην ηπειρωτική Ελλάδα (Παρνασσός, Γκιώνα, Όλυμπος), που αποτελούν τα τελευταία καταφύγια του είδους στην Ελλάδα.

Ο Γυπαετός (*Gyraetus barbatus*) είναι ένα από τα σπανιότερα αρπακτικά πουλιά της Ευρώπης. Η τροφή του είναι κυρίως τα κόκαλα των νεκρών οπληφόρων ζώων, όπως πρόβατα, κατσίκια κ.ά. Αναζητά την τροφή του μόνος ή σε ζευγάρια. Ο Γυπαετός υπερασπίζεται τεράστιες εκτάσεις («επικράτειες») στις οποίες το ζευγάρι τρέφεται και φωλιάζει, ενώ δύσκολα ανέχεται μέσα σε αυτές την παρουσία άλλων ενήλικων ατόμων του ίδιου είδους.

Περιγραφή

Ο Γυπαετός είναι το μεγαλύτερο αρπακτικό της Ευρώπης φτάνει σε μήκος τα 1,10 μέτρα (από το κεφάλι έως την άκρη της ουράς), το άνοιγμα των φτερούγων του είναι γύρω στα 2,80 μέτρα και το βάρος του από 5-7 κιλά. Τα ενήλικα πουλιά αναγνωρίζονται εύκολα από τις μακριές, μυτερές φτερούγες και την ρομβοειδή ουρά που θυμίζουν τεράστιο γεράκι, ενώ το στήθος και η κοιλιά τους έχουν συνήθως πορτοκαλί χρώμα. Το χρώμα αυτό οφείλεται στο «μακιγιάρισμα» με οξειδία του σιδήρου, που παίρνει καθώς τριβεται στα ασβεστολιθικά πετρώματα. Όταν αυτά τα οξειδία λείπουν, το χρώμα του είναι σαν «λερωμένο» άσπρο. Στο κεφάλι, κοντά στο ράμφος, έχει μια μακριά τούφα από μαύρες τρίχες που μοιάζει με γένι. Γι' αυτό το επιστημονικό του όνομα, είναι *Gyraetus barbatus*, που σε ελεύθερη μετάφραση σημαίνει «ο Γυπαετός με το γένι».

Εξάπλωση

Οι γύπες είναι αρπακτικά πουλιά που τρέφονται με πτώματα. Ο Γυπαετός είναι το σπανιότερο από τα τέσσερα είδη γύπα που συναντώνται στην Ευρώπη. Στην οροσειρά των Πυρηναίων (Ισπανία - Γαλλία υπάρχουν 77 ζευγάρια, στο νησί της Κορσικής 8 ζευγάρια, και στα Βαλκάνια 2-3

ζευγάρια, ενώ στις Άλπεις το είδος έχει επανεισαχθεί τα τελευταία χρόνια. Στην Ελλάδα υπάρχουν ελάχιστα άτομα στη Στερεά Ελλάδα, στη Μακεδονία και τη Θράκη, ενώ ο μεγαλύτερος πληθυσμός βρίσκεται στην Κρήτη (9-10 ζευγάρια). Ο πληθυσμός της Κρήτης αποτελεί το μοναδικό πληθυσμό στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια που επιβιώνει φυσιολογικά, αλλά και το μεγαλύτερο νησιωτικό πληθυσμό του είδους στην Ευρώπη και τον κόσμο.

Βιολογία - Συμπεριφορά

Ο Γυπαετός είναι ορεινό είδος, συχνάζει σε περιοχές μεγάλου υψόμετρου (1.500-4.000 μέτρα), ενώ το χειμώνα που οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι είναι καλυμμένοι με χιόνια απαντάται και σε χαμηλότερο υψόμετρο (500-800 μέτρα) στα ημιορεινά. Φωλιάζει στην καρδιά του χειμώνα (από μέσα Δεκεμβρίου μέχρι τέλη Ιανουαρίου) μέσα σε μικρές σπηλιές σε απόκρημνα βράχια ή βαθιά φαράγγια με πλα-

γιές μεγάλης κλίσης. Γεννά δυο αυγά και τα επωάζει για 55-57 ημέρες. Από τους δύο νεοσσούς επιζεί μόνο ο ένας και μένει στη φωλιά για 4 περίπου μήνες. Το νεαρό πουλί θα πετάξει για πρώτη φορά στα τέλη Ιουνίου με αρχές Ιουλίου, ενώ θα είναι ώριμο για να αναπαραχθεί μετά από 6 χρόνια τουλάχιστον.

Η επικράτεια ενός ζευγαριού είναι περίπου 200-400 τετραγωνικά χιλιόμετρα και συνεπώς η κατανομή του είδους είναι σχετικά αραιή. Τα νεαρά πουλιά, τα πρώτα χρόνια της ζωής τους καλύπτουν μεγάλες αποστάσεις εξερευνώντας άλλες περιοχές, για να ζήσουν, αλλά τις περισσότερες φορές επιστρέφουν στη γενέτειρα περιοχή. Αντίθετα, τα ενήλικα πουλιά παρουσιάζουν έντονη φιλοπατρία και δείχνουν εντελώς απρόθυμα να αφήσουν την περιοχή τους για να εποικήσουν γειτονικούς ορεινούς όγκους, έστω και αν αυτοί βρίσκονται μόνο μερικά χιλιόμετρα μακριά.

Ο Γυπαετός είναι το μοναδικό πλάσμα στον κόσμο που τρέφεται σχεδόν αποκλειστικά με κόκαλα (70-90% της διατροφής του). Στην Κρήτη οι βοσκοί τον αποκαλούν «Κοκαλά», καθώς από πολύ παλιά τον βλέπουν να σπάει τα μεγαλύτερα κόκαλα με μια χαρακτηριστική τεχνική. Τα πιάνει με τα νύχια του και τα αφήνει να πέσουν από μεγάλο ύψος πάνω σε απότομα μυτερά βράχια ακολουθώντας τα με μια σπειροειδή κάθοδο. Αυτή τη διαδικασία την επαναλαμβάνει αρκετές φορές μέχρι να σπάσουν και στη συνέχεια τρώει τα κομμάτια ξεκινώντας από το μεδούλι. Τα μικρότερα κόκαλα τα καταπίνει ολόκληρα, με τα πανίσχυρα γαστρικά υγρά που διαθέτει το στομάχι του, τα χωνεύει με ευκολία. Αυτή η διατροφική του συνήθεια φαντάζει περίεργη, αλλά από τη στιγμή που έχει λυθεί το πρόβλημα της πέψης, τα κόκαλα αποτελούν μια πολύ θρεπτική και εύκολα αποθηκεύσιμη τροφή, για την οποία επιπλέον έχει ελάχιστους ανταγωνιστές.

Κίνδυνοι - Απειλές

Ο Γυπαετός απειλείται κυρίως από:

- Την έλλειψη τροφής.
- Τα δηλητηριασμένα δολώματα για την καταστροφή «επιβλαβών ειδών», όπως οι λύκοι, οι αλεπούδες, τα τσακάλια και τα κορακοειδή.
- Την καταστροφή των οικοτόπων του και, επειδή τον σκοτώνουν φυσικά παράνομα.

Στην ηπειρωτική Ελλάδα, σημαντικότερες αιτίες για τη μείωση του είδους αποτέλεσαν: η εγκατάλειψη της παραδοσιακής κτηνοτροφίας με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν εκτεθειμένα νεκρά ζώα από τα κοπάδια

2) να γίνει λεπτομερής καταμέτρηση του πληθυσμού των Γυπαετών και

3) να προστατευθούν όλες οι περιοχές όπου ζει το είδος και που ανήκουν στο Δίκτυο «Φύση 2000». Μέχρι το τέλος του προγράμματος αναμένεται να τεθεί σε ισχύ ένα μόνιμο νομικό καθεστώς για τις περιοχές διαβίωσης του είδους και να εφαρμοσθούν ειδικά διαχειριστικά μέτρα σε όλες τις περιοχές υλοποίησης του προγράμματος.

Θα δοθεί έμφαση στα ακόλουθα σημεία:

- Διατήρηση και προστασία τόσο του Γυπαετού όσο και ορισμένων περιοχών ό-

στημάτων βόσκησης και χρήσεων γης.

- Παροχή επιπρόσθετης τροφής για τους Γυπαετούς σε κατάλληλα επιλεγμένες θέσεις.
- Φύλαξη και περιφρούρηση των σημαντικότερων περιοχών για το είδος, όπως θέσεις για να αναπαραχθούν, να κουρνιάσουν και να τραφούν.
- Συνεργασία με Περιβαλλοντικές Οργανώσεις Συλλόγους και Οργανισμούς.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων (παραγωγή ενημερωτικού υλικού και βίντεο, πραγματοποίηση σεμιναρίων και διαλέξεων, λειτουργία Κέντρων Ενημέρωσης κ.ά.).

- Η χρήση δηλητηρίων για την εξολόθρευση σαρκοφάγων θηλαστικών και
- Η καταστροφή ή η συρρίκνωση των βιοτόπων του που αποδόθηκαν σε άλλες χρήσεις, όπως λατομεία, χιονοδρομικά κέντρα και ξενοδοχεία. Αντίθετα, στην Κρήτη η λαθροθηρία και η έντονη ενόχληση αποτελούν τις κυριότερες απειλές, ειδικά τα τελευταία χρόνια όπου, και οι πιο απομονωμένες περιοχές, έγιναν προσιτές μετά από τη διάνοιξη ενός πυκνού δικτύου ορεινών δρόμων.

Για την προστασία του Γυπαετού

Για τη διατήρηση και την προστασία του Γυπαετού στην Ελλάδα υπάρχει το πρόγραμμα Life - Φύση, που αναφέρθηκε στην αρχή. Στόχος του είναι:

1) να ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας του είδους.

που ζει διαχειριστικό σχέδιο και ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες (που θα οδηγήσουν σε Προεδρικά Διατάγματα).

- Έρευνα για την ακριβή κατάσταση του πληθυσμού του είδους και την αναπαραγωγική του δραστηριότητα σε όλη την Ελλάδα.
- Διερεύνηση για πιθανή αποκατάσταση και επανεισαγωγή του είδους, όπου είναι εφικτό.
- Λήψη ειδικών μέτρων - δράσεων για την επιβίωση του Γυπαετού τόσο στην Κρήτη όσο και στην ηπειρωτική Ελλάδα όπως:
- Ενίσχυση της παραδοσιακής κτηνοτροφίας και προώθηση των βιώσιμων συ-

- Υλοποίηση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Διάδοση των αποτελεσμάτων.

Σημείωση: Οι Φίλοι, με τη συνεργασία του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, θα επισκεφθούν την άνοιξη την Κρήτη για να δουν από κοντά τις περιοχές, ελπίζουμε και το Γυπαετό. Η ξενάγηση θα γίνει από στελέχη του Μουσείου Φ.Ι. του Παν/μίου.

* Ο Μιχάλης Προμπονάς είναι υπεύθυνος Ενημέρωσης και Δημοσίων Σχέσεων του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης.

Η αληθινή ιστορία ενός γυπαετού

Ανατύπωση από το 2ο τεύχος της «Παρέας» του Νοεμβρίου του 1984

Σε όμορφο βουνό της Κρήτης και στο χωριό Ασί-Γωνιά, ζει ο βοσκός Ιωσήφ Γυπαράκης. Κάποια μέρα πριν από χρόνια ο κ. Ιωσήφ σκότωσε ένα Γυπαετό πιστεύοντας ότι το πουλί θα έκανε κακό στο κοπάδι του. Όταν όμως το είδε πεσμένο στο έδαφος εντυπωσιάστηκε από το μέγεθος και τη μεγαλοπρέπειά του και αποφάσισε να το ταριχεύσει.

Ταριχευμένος λοιπόν ο Γυπαετός στόλιζε την ταβέρνα που είχε ο κ. Ιωσήφ, για περισσότερο από ένα χρόνο. Μόνο που η καπνιά από την ψησταριά κατακάθιζε απάνω στο φτέρωμα του αρπακτικού πουλιού, που σιγά-σιγά σκούραιναι και ασχίμιζε.

Κουμπάρος του κ. Ιωσήφ ήταν ο γιατρός κ. Αγγελιδάκης, που θαύμαζε πολύ το Γυπαετό, κι έτσι όταν ο κ. Ιωσήφ χρειάστηκε να κάνει μια εγχείρηση, ο κουμπάρος του δεν του πήρε χρήματα και ο κ. Ιωσήφ του χάρισε το Γυπαετό. Ο κ. Αγγελιδάκης που γνώριζε το Μουσείο μας αποφάσισε με τη σειρά του να μας τον προσφέρει. Άλλωστε ένα ταριχευμένο ζώο σ' ένα σπίτι δεν είναι παρά ένα πτώμα, ενώ σ' ένα Μουσείο μπορεί να γίνει αιτία για την προστασία των ομοίων του.

Φτιάξαμε λοιπόν ένα ειδικό κουτί για να μεταφερθεί ο Γυπαετός από την Κρήτη στην Κηφισιά.

Αλλά η ιστορία δεν τελειώνει εδώ. Όταν ο Γυπαετός ήρθε στο Μουσείο, δεν θύμιζε καθόλου αυτούς που ζουν στη φύση. Κι αυτό, επειδή είχε ένα ενιαίο μαύρο χρώμα, το φτέρωμά του ήταν γεμάτο λίπος σαν παλιό τηγάνι, στο λαιμό του υπήρχε παλιό ξεραμένο αίμα, η ουρά του ήταν σπασμένη και η περιοχή των ματιών κατεστραμμένη. Οι ειδικοί αποφάσισαν ότι δεν μπορούσε να εκτεθεί, αλλά και ήταν αμφίβολο,

αν θα μπορούσε να ξαναβρεί την παλιά του όψη.

Έτσι έμεινε στην αποθήκη του Μουσείου για τέσσερα περίπου χρόνια.

Δυστυχώς όμως, καθώς ο καιρός περνάει, τ' άγρια ζώα λιγοστεύουν επικίνδυνα και τα σπάνια πουλιά, όπως ο Γυπαετός, γίνονται σπανιότατα ή εξαφανίζονται. Σήμερα, απ' όλη την Ευρώπη Γυπαετούς μπορεί να βρει κανείς σε ελάχιστα μέρη. Έτσι άξιζε πια τον κόπο να εκτεθεί το πουλί.

Πολλοί από τους συνεργάτες του Μουσείου δούλεψαν γι' αυτό το Γυπαετό με την προσοχή και τη σοβαρότητα που απαιτούσε η σπανιότητά του.

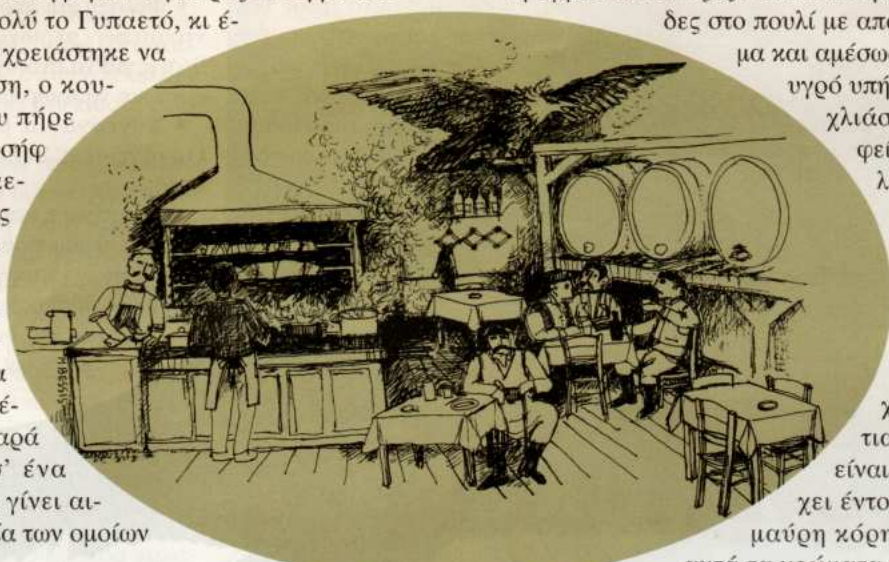
Έγινε το αρχικό καθάρισμα του φτερώματος με αραιωμένη αμμωνία και οξυζενέ. Μετά έγιναν πολλές σαπουνάδες στο πουλί με απαλό σαπούνι, ξέβγαλμα και αμέσως στέγνωμα. Αν έμενε υγρό υπήρχε κίνδυνος να μουχλιάσει και να καταστραφεί. Έτσι μετά από πολλές μέρες δουλειάς το πουλί ξαναβρήκε το αληθινό του χρώμα και προσαρμόστηκε η ουρά.

Ο Γυπαετός έχει πολύ περίεργα και χαρακτηριστικά μάτια. Το δέρμα ολόγυρα είναι κόκκινο και η ίρις έχει έντονο κίτρινο χρώμα με μαύρη κόρη. Ψεύτικα μάτια μ' αυτά τα χρώματα δεν βρέθηκαν στο εμπόριο και χρειάστηκε να παραγγελθούν στο Βρετανικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας.

Έτοιμος λοιπόν τώρα ο Γυπαετός βρήκε τη θέση του στη βιτρίνα ανάμεσα στ' άλλα δυο είδη γίπα από τα 4 της πατρίδας μας, το Όρνιο και τον Ασπροπάρη.

Αν έρθετε κάποτε στο Μουσείο μας, μπορείτε να θαυμάσετε αυτόν το Γυπαετό στην αρχή της βιτρίνας με τα πουλιά που φωλιάζουν στην Ελλάδα.

A.K - M
σχέδιο: Μιρέντ Μπέσση

Ιδιοκτήτης:
«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ. 8083.289, 8015.870

Εκδότης: Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη
© Φίλοι Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας
Διόρθωση κειμένων Αγγελική Βαρελλά
Στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση-Φίλμς Εκτύπωση
λιθογραφείο "Βιβλιοσυνεργατική ΑΕΠΕΕ"
Λ. Ηρακλείου 153 - Περισσός - τηλ. 2185756
Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.:200

